

PREDSTAVLJAMO SLAVONSKO-BARANJSKE KNJIŽNICE

BLAŽENKA PA VLOVIĆ-RADMANOVIĆ
HRVATSKA NARODNA KNJIŽNICA I ČITAONICA NAŠICE

UDK 027.52(497.5)

HRVATSKA NARODNA KNJIŽNICA I ČITAONICA NAŠICE

Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice (u daljnjem tekstu Knjižnica) ima svoju dugu povijest. Najstarije društvo u Našicama je KAZINO ili HRVATSKA ČITAONICA. Prilikom osnivanja, davne 1834. (?) (1837.), uzeto je ime KAZINO jer je bilo uobičajeno, u to vrijeme, da se ČITAONICE nazivaju KAZINO.

Glavni osnivač bio je ljekarnik Karlo Krist, a veliku podršku kod osnivanja Kazina našička inteligencija je dobila od Ferdinanda grofa Pejacsevicha. Ta Kazina bijaše u privatnom stanu spomenutog ljekarnika, a osnovana je kao dioničko društvo (34 dioničara), a pokrovitelj je bio, najveći dobrotvor, Ferdinand grof Pejacsevich koji je 1840. godine dao u stanu Karla Krista dograditi, za Kazinu, posebnu veliku sobu, te je i potrebit namještaj za nju nabavio. Te godine je ova Kazina stupila u javni život na temelju novo izrađenih Pravila. Prvi predsjednik te Kazine bijaše Paul Kattusits, a "actuar" (tajnik) Karlo Krist.

Do 1892. godine razvijala se ova Kazina prema duhu vremena. Iste godine, na Glavnoj skupštini (10. siječnja) izabran je poseban odbor kojemu je povjereno da izradi "nova pravila" i podnese "vis. Vladi na pretres i potvrdu". 7. listopada 1893. godine na Izvanrednoj glavnoj skupštini bijahu proglašena i potvrđena "nova pravila" Kazina, te u njihovu smislu bude za predsjednika izabran već mnogogodišnji društveni predsjednik, velezaslužni gospodin dr. Ivan Janson. Osim spomenutih PRVIH I DRUGIH PRAVILA, HRVATSKA ČITAONICA NAŠICE posjedovala je i III. PRAVILA iz 1907. godine, no, niti jedna od navedenih, nažalost do sada nisu pronađena (istraživanja su u tijeku), jedino ona iz 1934. godine, ali pod nazivom PRAVILA JUGOSLAVENSKE ČITAONICE U NAŠICAMA (IV. PRAVILA KNJIŽNICE).

Društvo je napredovalo i broj članova je rastao, tako da se pokazala velika potreba većeg lokala. Na glavnoj skupštini Upravnog odbora zaključeno je da se društvo Kazine iz ovog prostora preseli u veliku dvoranu gostionice "K JELENU", vlasništvo grofa Pejacsevicha (to su prostorije nekadašnjeg starog hotela GRADINE, sadašnje vlasništvo SLAVONKE d.d. Našice), jasno uz njegovu milostivu blagonaklonost. Ovaj zaključak ostvarenje 1908. godine kada je HRVATSKA ČITAONICA otkupila potkućnicu (vlasništvo grofa Pejacsevicha) u središtu grada. Najveću financijsku podršku dao je ugledni građanin Našica gospodin Žiga Heim (500 for). Tom prigodom (otvorenje novih prostorija) organiziran je "SVEČANI KOMERS" uz sudjelovanje slatinske glazbe i HPD "LISINSKI".

1894. godina bila je znakovita zbog toga jer je dotadašnji, mnogogodišnji, predsjednik Kazina dr. Ivan Janson, osjećajući se boležljivim, položio svoju predsjedničku čast u mlade ruke gospodinu Josipu Zulechneru, a stoje Glavna skupština, od 4. ožujka 1894. godine, jednoglasno potvrdila.

"Tako je ova naša Kazina međusobnom ljubavlju i liepom slogom gradjanstva napried pokročila, te postala dostojna drugarica svih mnogobrojnih širom mile nam domovine sličnih društava".

O djelatnosti Hrvatske čitaonice Našice u vremenskom razdoblju 1941.-1945. godine

znamo vrlo malo, samo po sjećanjima naših sugrađana, Našičana: "... rad Hrvatske čitaonice do tada bio je simboličan jer je gotovo cijela imovina (knjige, namještaj...) stradala u drugom svjetskome ratu, a preuzimanjem vlasništva nad prostorijama Kazina doveden je u pitanje njen rad. Sačuvani dio knjiga i namještaja privremeno je bio pohranjen u prostorijama Hrvatskog pjevačkog društva "LISINSKI", na balkonu dvorane, u "SOKOLANI- DOMU HRVATSKOG SOKOLA" (zgrada postoji još i danas, Sokolska 30).

1946. godine Narodni odbor Našica obnovio je rad Gradske knjižnice, kao javne samostalne ustanove u kojoj je u početku radilo nestručno osoblje, službenici su se često mijenjali i različito obrađivali knjižnični fond stoji kasnije predstavljalo znakovite poteškoće. U to vrijeme u mnogim okolnim selima grada Našica, osnivane su, i djelovale javne i pokretne (šest sanduka s knjigama) čitaonice (Budimci, Jelisavac...), pored školskih. Radile su 3-4 godine, a onda su 1962. godine prestale s djelatnošću zbog mnogih problema. Spomenut ću samo neke, najveće: nedostatna sredstva za obnavljanje knjižničkog fonda, skupi prijevoz, samo jedna knjižničarka, sada pokojna Nada Keleberda.

Tijekom godina mijenjala je, ova naša, HRVATSKA NARODNA KNJIŽNICA I ČITAONICA NAŠICE svoj status, mjesto, i naziv nekoliko puta, kao i oblike, načela svoje djelatnosti, baš kao i knjižničare, a u duhu svoga vremena.

Knjižnica je djelovala tijekom čitavog Domovinskog rata pružajući svojim korisnicima osnovne knjižnične usluge. Posebna angažiranost knjižničarki, u tom razdoblju, bila je na zaštiti vrijedne knjižnične građe (Zavičajne zbirke...). No, na veliku sreću Knjižnica nije, za to stravično razdoblje, imala velikih šteta (mala oštećenja prozorskih stakala, pucanje zidova...), jedino je njezina aktivnost na unapređivanju razvoja svoje djelatnosti malo stagnerala.

1991. godine Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, do tada Gradska knjižnica, izborila se za svoju samostalnost. Izdvojila se iz bivšeg Centra za informiranje i kulturu "Glas" Našice (sadašnji Radio Našice) u čijem je sklopu bivala od davnih 60-tih, od tada, točnije 14. ožujka djeluje kao samostalna društvena organizacija od posebnog društvenog značaja sa svojim organima upravljanja: Izvršnim odborom (predsjednica prof. Marija Pepelko) i Skupštinom Knjižnice (privremeno, do izlaska Zakona o ustanovama 1993. godine). Voditeljica Knjižnice u to vrijeme, bila je prof. Blaženka Pavlović-Radmanović.

20. siječnja 1994. godine osnivačka prava nad Knjižnicom, na području Županije požeško-slavonske, Vlada RH, tj. Ministarstvo kulture i prosvjete, prenosi na jedinice lokalne samouprave, na Grad Našice. Službeno je Trgovački sud u Slavanskom Brodu riješio upisati u sudski registar Hrvatsku narodnu knjižnicu i čitaonicu Našice kao samostalnu ustanovu u kulturi 1. ožujka 1996. godine.

Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice, danas, pruža raznovrsne informacije radoznalim građanima putem KNJIGE, prije svega, ali i ostalom knjižničnom građom koja se sastoji od oko 23.000 knjiga i oko tridesetak naslova časopisa i novina. U ovaj broj knjižnog fonda uklapa se i građa Zavičajne zbirke, te Spomenička građa (1190) na stranim jezicima (nekadašnje vlasništvo grofa Pejačevića), njemački, mađarski, talijanski, engleski, latinski... Spomenuta građa stručno je smještena prema UDK sustavu (abecedni, predmetni, dječji katalog u izradi) na skućenom prostoru od 158 m² u odjele: Dječji odjel (1987. god.), Odjel književnosti, Studijski odjel, Odjel priručne, raritetne i zavičajne zbirke (1996. god.), Multimedija, Pismohrana (od 1997. god. novi prostor) i Prostor ravnateljice (nabava, obrada...

1996. god.). Knjižničarske usluge svojim korisnicima, kojih danas ima oko 1200, rado pružaju stručne djelatnice: pomoćna knjižničarka Jasna Katić (SSS, položen stručni ispit, uposlena od 1987. god), dipl. knjižničarka Mirta Lulić (VSS, položen stručni ispit, uposlena od 1992. god.), dipl. knjižničarka Blaženka Pavlović-Radmanović (VSS, položen stručni ispit, uposlena od 1987. godine, a koja obnaša i poslove ravnateljice Knjižnice). Knjigovodstveno-računovodstvene poslove vodi djelatnica Zavičajnog muzeja Našice (pola radnog vremena), a brigu o lijepom izgledu Knjižnice, spremačica dostavljačica, također s pola radnog vremena. 1987. godine izrađen je Plan i program izgradnje i razvoja bibliotečno informacijskog sustava Hrvatske narodne knjižnice i čitaonice Našice, a u skladu s programima RH, matičnih knjižnica (Osijek, Požega). Posebna pozornost, od tada, ulaže se u pravilnu i pravovremenu dostupnost svih vrsta informacija, znanstvenih, kulturnih, obrazovnih... svojim korisnicima (INFORMACIJA U PRAVO VRIJEME, SA PRVOGA MJESTA). Knjižnica uvodi nove suvremene medije (informacijske izvore), za koje pribavlja, sustavno, odgovarajuću opremu, a to intenzivno započinje spomenute davne godine, 1987., a u svrhu zadovoljavanja Standarda o radu narodnih knjižnica RH:

- a) *TEHNIČKA OPREMLJENOST: pisači stroj (1990.), telefonski broj i aparat (1990.), telefax (1991.), glazbena linija (1992.), TV (1992.), videorekorder (1994.), fotokopirni aparat (1995.),*
- b) *RAČUNALNA OPREMA: PCAT286 (1989.), tiskaljka Epson LQ1070 (1993.), PC 486 (1994.), PC 486 (1995.), PENTIUM 200 MMX (1997.) i PENTIUM II 330 MHz (1998.), fax modem (1994.),*

lokalno umrežavanje (1995.), tiskaljka INK JET Epson Stylus Color (1996.), multimedija (1996.), programska podrška ORACLE (1993. sada CROLIST).

Osvremenjavanje Knjižnice, prema suvremenim trendovima, i dalje je u tijeku, ali prema novčanim mogućnostima. Dugoročne planove Knjižnice rješavat ćemo prema novčanim prilivima svojeg osnivača Grada Našice i RH, kao i možebitnih darovatelja, a kako bismo knjižničarsku djelatnost što više približili svjetskim trendovima (standardima) u djelatnosti knjižnica (multimedija, računalno pretraživanje baze knjižne građe):

- *sustavno osigurati zadovoljavanje potreba za knjigom i čitanjem, te drugim oblicima knjižnične djelatnosti Našičanima i ostalom pučku Općine (otvoriti odjele, pokretne jedinice u naseljima: Jelisavac, Ribnjak...)*
- *razvijati službu informacija o lokalnoj zajednici - Zavičajna zbirka,*
- *osigurati potrebni prostor za obavljanje svoje djelatnosti,*
- *osvremenjavati knjižnicu novim odjelima (Glazbeni, Filmski...) i medijima, potpuno oživjeti računalni način dostupnosti informacija: posudba, nabava, izdavačka djelatnost (BILTEN prinovljene građe), dječje igraonice i radionice, a korištenje Interneta u Hrvatskoj narodnoj knjižnici i čitaonici Našice dostupno je korisnicima od Mjeseca knjige 1997. godine.*

Veliki naponi na osvremenjavanju naše Knjižnice za "NOVU-KNJIGU", su u tijeku već skoro jedno desetljeće, no nadam se, da će buduće aktivnosti naših djelatnica, biti, u skoroj budućnosti, više zapažene no danas, a na dobrobit naših današnjih i budućih korisnika, te razvoju knjižničarske djelatnosti u Gradu, pa i šire.

Blaženka Pavlović-Radmanović